

Název šablony: V/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji odborných kompetencí žáků středních škol

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0642
Číslo materiálu	VY_52_INOVACE_KDE3-4_54
Název školy	Janáčkova konzervatoř a Gymnázium v Ostravě, příspěvková organizace Českobratrská 40, Ostrava
Autor	PhDr. Hana Adámková Heidrová, Ph. D.
Předmět	Dějiny kultury
Tematický celek	Umění novověku
Ročník	4. ročník JKO
Datum tvorby	19. 10. 2012
Anotace	Prezentace – Raně renesanční malířství a Leonardo da Vinci
Metodický pokyn	Lze použít k výkladu i k opakování probrané látky
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

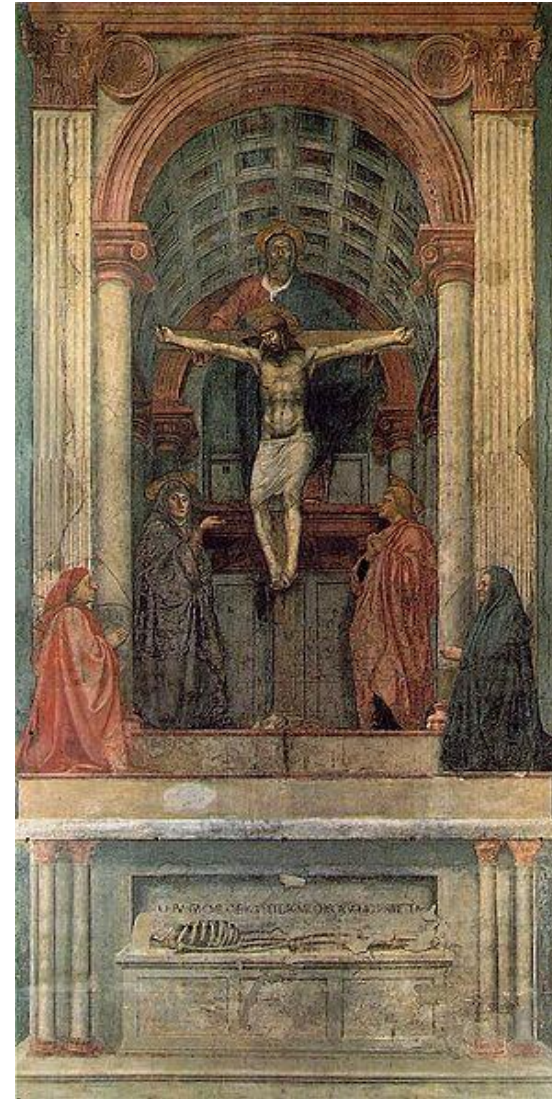
RANĚ RENESANČNÍ MALÍŘSTVÍ a LEONARDO DA VINCI

Malířství

- **desková malba** – trvá výzdoba oltářů a hlavně malba světců zejména madon
- **portrét**
- **krajinomalba** (Leonardo da Vinci) – dospěl až k samostatnému zobrazení krajiny; obraz, v němž převládá krajina nad figurálním výjevem, vytvořila počátkem 16. století tzv. *benátská škola* (Giovanni Bellini, Giorgione, Tizian)
- **knižní malba; ilustrace** – nový obor; Sandro Boticelli (Dantova Božská komedie)
- **freska**

Masaccio (1401-1428)

- „otec renesančního malířství“; *lineární nebo centrální perspektiva*
- **Nejsvětější trojice** (1425-8) v kostele Santa Maria della Novella ve Florencii; (iluze, že donátoři klečí před výklenkem)

Piero della Francesca (1416-1492)

- **Zvěstování** (1455)
- **Křest Krista** (1445)
 - jeho obrazy působí vyváženě a jakoby vypočítaně
 - jeho křehké, stále ještě gotické postavy jen dotvářejí pocit tiché atmosféry v obraze, kterého della Francesca docílil jemnými kombinacemi světla a barvy

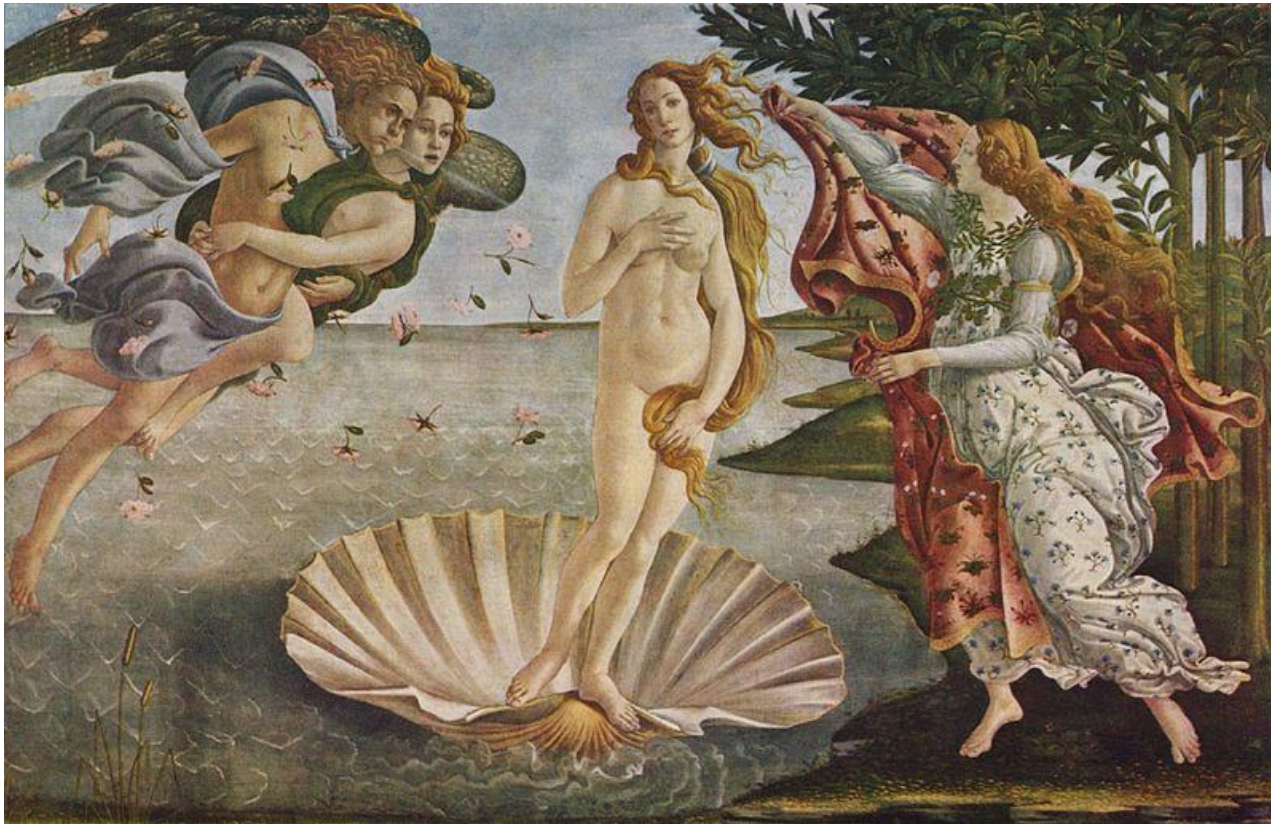
Andrea Mantegna (1431-1506)

- *Svatý Šebestián* (1480; zájem o antiku; ruiny a antické sloupy v pozadí)
- *Vévodský palác rodiny Gonzagů v Mantově* (1465-74) – iluzionistické efekty
 - *nástěnná malba* – Mantegna objevil tzv. *iluzionismus* = malířský způsob, který narušil stěnu či strop a skutečnou architekturu rozšířil nebo prohloubil architekturou malovanou, doplněnou zdánlivými průhledy do nebe, do krajiny

Sandro Botticelli (1445-1510)

- *Zrození Venuše z mořské pěny* (1484; Simonetta Vespucci); snaha o životnost poněkud toporná (vlající vlasy); větrové Zefyr a Chloris, na břehu Flóra
- idealizované typy

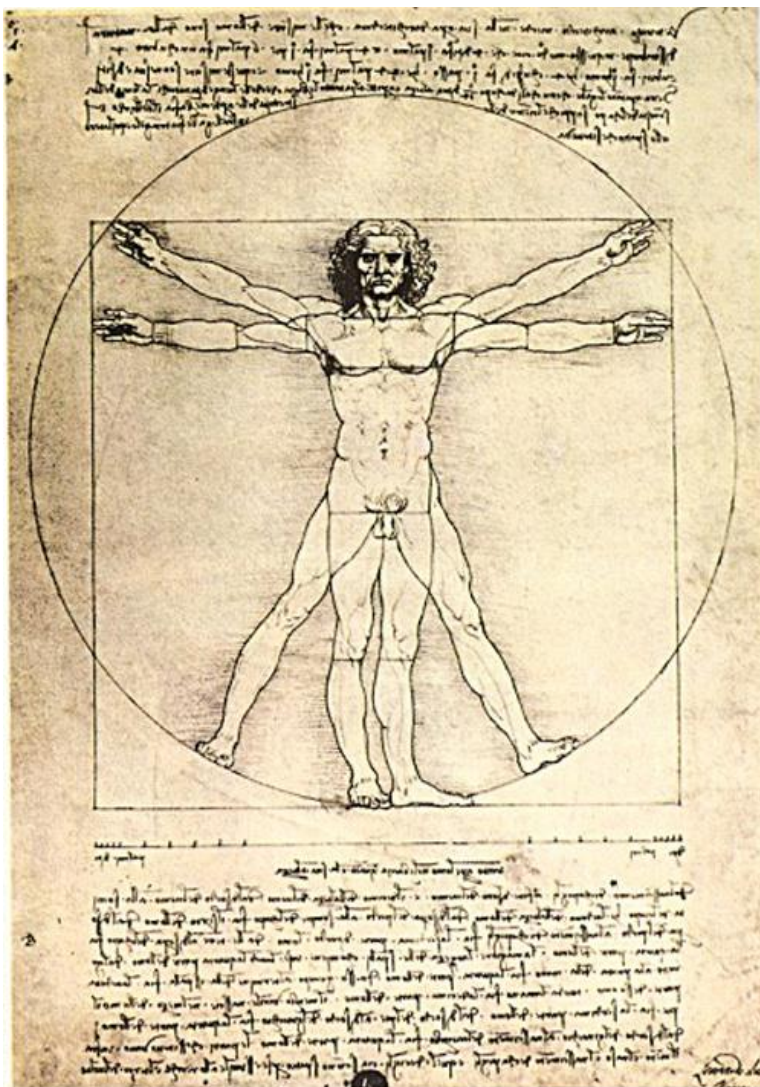
Leonardo da Vinci (1452-1519)

- od patnácti let se učil u Verocchia
- zájem o optiku, anatomii (pitvy), zoologii, botaniku, geologii, hydrologii, geometrii, matematiku, kartografii, topografii, vojenskou techniku
- = nezanechal tolik obrazů (široký záběr = vzor *renesanční osobnosti*)
- žil střídavě ve Florencii a v Miláně
- výrazy ve tvářích, promyšlené postoje, nové pojetí světla a stínu = **šerosvit** (z polostínu vystupují jen vybrané části postav nebo obličejů); **sfumato** (zahalení zobrazované scény mlžným závojem, kouřem = prohloubení prostoru obrazu)

[cit. 2012-10-19]. Dostupné pod licencí Public domain na [www:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Leonardo_da_Vinci_-_Self-Portrait_-_WGA12798.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Leonardo_da_Vinci_-_Self-Portrait_-_WGA12798.jpg)

Studie proporce lidské postavy (1492)

Madona ve skalách (1483 - 1486)

- (objednán 1483)
- pyramidová kompozice, postavy jakoby odhmotněny šerosvitem, vzájemně svázány pohledy a gesty

Poslední večeře (1495–1498)

[cit. 2012-10-19]. Dostupné pod licencí Public domain na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:%C3%9Altima_Cena_-_Da_Vinci_5.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:%C3%9Altima_Cena_-_Da_Vinci_5.jpg)

Poslední večeře (1495–1498)

- *Poslední večeře* (poslední desetiletí 15.stol.) – freska v jídelně kláštera Sta.Maria v Miláně; zdá se, že obraz je pokračováním prostoru jídelny; čtyři skupiny po třech postavách; Kristus zůstává sám; freska je ve velmi špatném stavu (vlhkost); nová technika s temperou a olejem

[cit. 2012-10-19]. Dostupné pod licencí © 1999-2012 Martina Glenn na [www:
http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=277](http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=277)

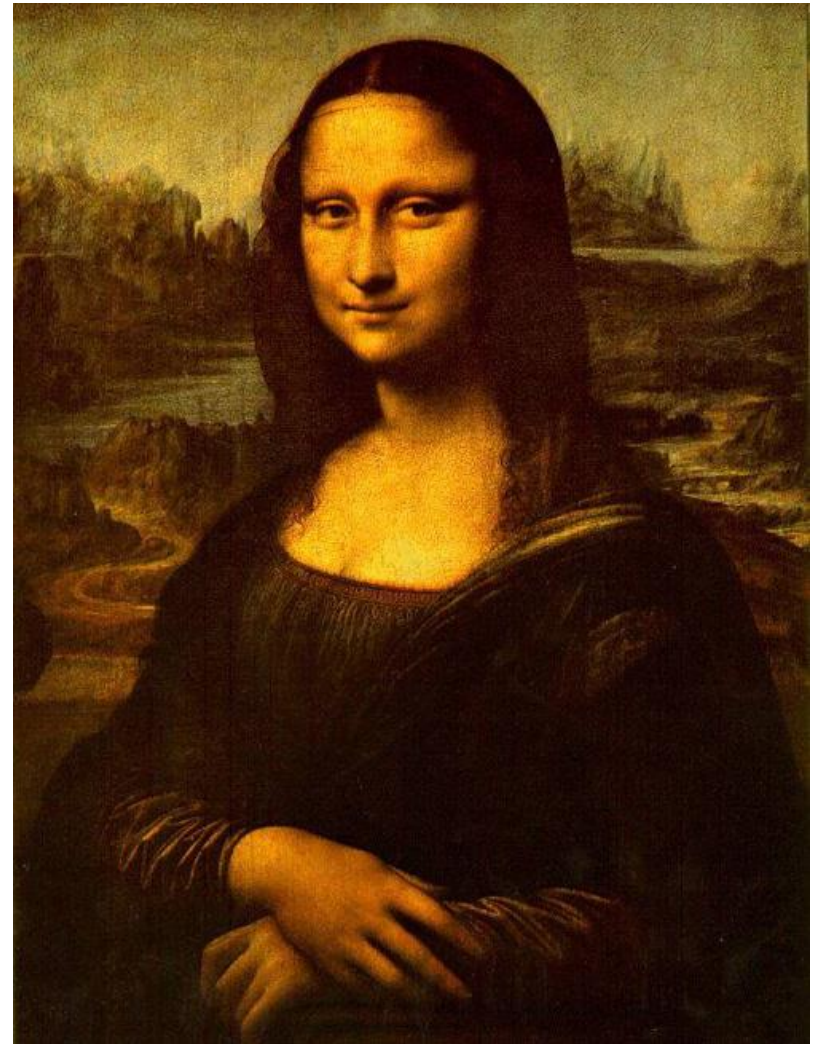

Dáma s hranostajem (1483-90)

[cit. 2012-10-19]. Dostupné pod licencí © 1999-2012 Martina
Glenn na www:
http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=270

Gioconda (Mona Lisa; asi 1503-1506)

- harmonický portrét krásné mladé ženy se záhadným úsměvem
- typická krajina
- koutky úst a očí zahalený ve stínu

[cit. 2012-10-19]. Dostupné pod licencí © 1999-2012 Martina Glenn na [www:](http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=269)
http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=269

Sv. Jan Křtitel (1513-16)

- ***sfumato*** dovedeno až na pokraj barokního vyjádření; jediný obraz s Leonardovým podpisem

[cit. 2012-10-19]. Dostupné pod licencí © 1999-2012
Martina Glenn na [www:](http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=4444)
http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=4444

Znaky renesančního malířství

- Zobrazení prostoru
- Perspektiva a promyšlená kompozice obrazu
- Alegorie
- Iluzionismus
- Postavy v ideálních lidských proporcích
- Náměty světské a z antické i křesťanské mytologie
- Později portréty

Opakování

- 1. Se kterými žánry se setkáváme v raném renesančním malířství?
- 2. Kdo je považován za „otce renesančního malířství“ a proč?
- 3. Vysvětlete, co je „šerosvit“ a kdo jej používal? Doplňte konkrétním příkladem obrazu.
- 4. Kde se nachází slavná freska Poslední večeře Leonarda da Vinci?
- 5. Uveďte konkrétní příklad obrazu, u nějž můžeme sledovat:
 - A) idealizovaný typ postavy
 - B) námět z antické mytologie
 - C) portrét z křesťanskou tematikou